

УДК 338

DOI: 10.31733/17-03-2023-513-514

А. ОПЕНЬКО

здобувач вищої освіти

Науковий керівник:

к.ю.н., доц. **Лариса НЕСКОРОДЖЕНА**

*(Державний торговельно-економічний
університет)*

РЕЛОКАЦІЯ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

З початком збройної агресії потреби кожного українця істотно змінилися. Необхідні ресурси для бізнесу вагомо зменшились у своїх об'ємах. Війна внесла свої правки у стан та можливості підприємств здійснювати свою діяльність. Міграція українців на захід України та за кордон (Польща, Чехія, Німеччина тощо) стало причиною часткової або взагалі повної втрати виробничих потужностей та кваліфікованих кадрів. Також потрібно зауважити на тому, що через постійні обстріли країни-агресора повністю змінилась українська логістика, тому 40 відсотків підприємств або частково зупинені, або взагалі не працюють. За даними Європейської бізнес-асоціації України станом на квітень 2022 року в Україні не припинило працювати до 70% наявних компаній, але вони у більшості випадків працювали в обмеженому режимі. Майже 30% всіх компаній вимушено припинили свою діяльність[2]. Однак у зоні бойових дій, а також у територіально близьких до неї, провадження господарської діяльності є небезпечним для суб'єктів господарювання і його працівників. Тому багато суб'єктів господарювання стали думати про релокацію своєї діяльності.

Релокація – переміщення бізнесу на відносно безпечні території країни або ж взагалі за кордон. Якщо говорити про цілі та завдання релокації бізнес-структур, то це є охорона та збереження виробничих потужностей, активів та майна, а найголовніше - життя працівників, також безпосередньо вже на новому місці – це відновлення діяльності та надання робочих місць. Варто зазначити про нюанси такого процесу, адже одні підприємства мають змогу та можливість переїхати на нові території самостійно, а інші, зазвичай середній та великий бізнес, не можуть і відповідно потребують допомоги в цьому зі сторони держави.

Насправді уряд України досить швидко зреагував на ту ситуацію, що почала складатись після повномасштабного нападу росії й одним з перших кроків, які спрямовувались на допомогу бізнесу стала урядова програма релокації підприємств з прифронтової та бойової зони у більш безпечні місця (переважно захід України) [3]. 11.04.2022 року в Україні була запущена єдина платформа для допомоги у релокації бізнесу, головною метою якої було швидке збирання, опрацювання заявок на релокацію, а також для збирання пропозицій від тих підприємств та господарств, які мають можливість у допомозі «емігрантам» [2].

Відповідно до постанови, програмою переміщення може скористатись і малий, і великий бізнес, який перебуває у зоні підвищеної небезпеки (зона бойових дій, прифронтова), перевезення майна є безоплатним. У такому процесі існує черговість, першими отримають таку допомогу в «еміграції» стратегічно важливі для держави підприємства, а також ті суб'єкти господарювання, які виготовляють товари першої необхідності для військових та цивільного населення (наприклад, харчі, хліб та ін.). Згідно з постановою підприємства можуть переїхати до дев'яти областей – Вінницької, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської, Хмельницької й Чернівецької, а також у деякі південні райони Волинської та Рівненської області. В Україні також було запущено онлайн-платформу для підтримки підприємств, що продовжують свою діяльність - «Work4UA». Для початку створення економічного опору та фронту держави було запроваджено проєкт «Працюй на перемогу», який має за головну ціль - залучення фінансової підтримки від українських та іноземних громадян, компаній та організацій для малого і середнього бізнесу України[4].

На практиці релокація бізнес-структур спрацювала так - за даними заступниці Міністра економіки України Тетяни Бережної станом на 25 жовтня 2022 року 761

підприємство перевезло свої виробничі потужності з регіонів активних бойових дій в більш безпечні, 588 з них вже працюють на новому місці. Ще для 274 підприємств зараз здійснюється пошук відповідної локації або способу транспортування [5].

Але є і певні проблеми, з якими стикаються компанії, які вимушено евакуюються з небезпечних місць. Це відсутність житла для працівників, високі ціни на його оренду, недостатність сировини та проблеми з закупкою, з логістикою, з пошуком нових ринків збуту. Тому у даній ситуації є важливим узгодження державних програм релокації з програмами на місцях, тобто повна підтримка від місцевої влади.

Не менше важливою проблемою є економічна свобода – це той ризик, який примушує до 10% українських підприємств здійснювати релокацію за кордон. У рейтингу економічних свобод за підсумками щорічного дослідження Economic Freedom Index 2022 Україна залишається економічно невільною країною, займаючи 130-е місце серед 177-и країн світу і 44-е місце серед 45-и країн Європи [6].

Причинами стрімкої релокації бізнесу за кордон є: податковий тиск та повільна робота над податковим законодавством, низьким рівнем захисту прав власності, мінливість у впровадженні цифрової митниці тощо.

Всі перелічені проблемні питання в організаційно - економічних проблемах потребують ґрунтовного підходу та системного плану-вирішення. Реалізація пунктів такого плану передбачається у виконанні та розширенні програмних положень щодо релокації бізнесу, обов'язкової співпраці Уряду України з органами місцевої влади. Переміщення підприємств на відносно безпечні місця дає змогу Україні не тільки зберегти виробництво та робочі місця, але ще й задовольнити попит армії та цивільного населення низкою всього необхідного та критично важливого для перемоги у війні з росією.

1. Марчак Д.. Врятувати бізнес від війни. Навіщо державі та бізнесу ІТ-платформа для релокації. *Економічна правда*. 14 квітня 2022 року. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/14/685722/> (дата звернення: 19.11.2022).

2. Програма релокації підприємств. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3e766cf9-f3ca-4121-8679-e4853640a99a&title=ProgramaRelokatsiiPidprimstv> (дата звернення: 19.11.2022).

3. Тарасовський Ю. Релокація та фінансова підтримка підприємців. *Forbes*. 2022. 19 квітня. URL: <https://forbes.ua/news/relokatsiya-ta-finanova-pidtrimka-pidpriemstiv-vukraini-zapustili-dvi-platforni-dlya-dopomogi-biznesu-11042022-5378> (дата звернення: 19.11.2022).

4. Програма релокації: 761 підприємство переміщено в більш безпечні регіони. Міністерство економіки України URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=d152dcfe-7bde-49df-a69a-8d7f9586fc13&title=ProgramaRelokatsii> (дата звернення: 19.11.2022).

5. 2022 Index of Economic Freedom. URL: <https://www.heritage.org/index/country/ukraine> (дата звернення: 19.11.2022).

УДК 336

DOI: 10.31733/17-03-2023-514-516

Ілля ПЕРЕТЯТЬКО

курсант факультету № 4

Харківського національного

університету внутрішніх справ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ

Фінансово-економічна безпека є однією з найважливіших складових національної безпеки країни. Україна, як держава, стикається зі складними викликами та загрозами, які можуть вплинути на стан її економіки та фінансів. Важливо забезпечити ефективність фінансово-економічної системи та зменшити ризики, що можуть негативно вплинути на стабільність країни.

Фінансово-економічна безпека є однією з найбільш важливих складових національної безпеки України, але в той же час ця проблема досить нова для нашої країни. Протягом більш ніж 20-ти років незалежності України країна стикнулася з численними складнощами в економіці та фінансах. Перші роки незалежності характеризувалися недостатнім рівнем розвитку ринкових відносин, а також відсутністю необхідної кількості